

Bruselj, 4.6.2020
COM(2020) 549 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2020) 549 final of 20.5.2020.
Concerns all linguistic versions except English, French, German and Latvian.
Modification of the document's marking on the cover page.
The text shall read as follows:

POROČILO KOMISIJE

Latvija

Poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije

POROČILO KOMISIJE

Latvija

Poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije

1. UVOD

Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast. Klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe (ES) št. 1467/97, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija se je v svojem sporočilu strinjala s Svetom, da glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi izbruha COVID-19 sedanje razmere dovoljujejo uporabo klavzule. Ministri za finance držav članic so se 23. marca 2020 strinjali z oceno Komisije. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeni začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.

Podatki, ki so jih latvijski organi sporočili 31. marca 2020 in jih je nato potrdil Eurostat¹, kažejo, da je primanjkljaj sektorja država v Latviji leta 2019 dosegel 0,2 % BDP, bruto dolg sektorja država pa je znašal 36,9 % BDP. V skladu s programom stabilnosti za leto 2020 Latvija v letu 2020 načrtuje primanjkljaj v višini 9,4 % BDP, dolg pa naj bi znašal 51,7 % BDP.

Načrtovani primanjkljaj za leto 2020 predstavlja *prima facie* dokaz o obstoju čezmernega primanjkljaja, kot ga opredeljuje Pakt za stabilnost in rast.

Ob upoštevanju navedenega je Komisija zato pripravila to poročilo, v katerem je analizirano, kako Latvija izpolnjuje merili glede primanjkljaja in dolga iz Pogodbe. Merilo glede dolga se lahko šteje za izpolnjeno, saj je delež dolga manjši od referenčne vrednosti 60 % BDP iz Pogodbe. Poročilo upošteva vse pomembne dejavnike ter ustrezno upošteva velik gospodarski šok, povezan s pandemijo COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabela 1. Primanjkljaj in dolg sektorja država (v % BDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Merilo glede primanjkljaja	Saldo sektorja država	0,2	-0,8	-0,8	-0,2	-7,3	-4,5
Merilo glede dolga	Bruto dolg sektorja država	40,9	39,3	37,2	36,9	43,1	43,7

Vir: Eurostat, pomladanska napoved Komisije 2020.

2. MERILO GLEDE PRIMANJKLJAJA

Na podlagi programa stabilnosti za leto 2020 naj bi primanjkljaj sektorja država Latvije v letu 2020 dosegel 9,4 % BDP, kar je nad referenčno vrednostjo iz Pogodbe, ki znaša 3 % BDP, in ni blizu nje.

Načrtovano preseganje referenčne vrednosti v letu 2020 je izjemno, saj je posledica resnega upada gospodarske aktivnosti. Ob upoštevanju vpliva pandemije COVID-19 pomladanska napoved Komisije 2020 v letu 2020 predvideva zmanjšanje realnega BDP za 7,0 %.

Načrtovano preseganje referenčne vrednosti iz Pogodbe glede na pomladansko napoved Komisije 2020 ni začasno, saj naj bi primanjkljaj v letu 2021 ostal nad referenčno vrednostjo 3 % BDP.

Če povzamemo, načrtovani primanjkljaj za leto 2020 presega referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in ni blizu nje. Načrtovano preseganje, kot ga opredeljujeta Pogodba in Pakt za stabilnost in rast, se šteje za izjemno, ne pa za začasno. Zato analiza kaže, da merilo glede primanjkljaja, kot je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/97, *prima facie* ni izpolnjeno.

3. POMEMBNI DEJAVNIKI

V skladu s členom 126(3) Pogodbe mora Komisija pripraviti poročilo, če država članica ne izpolnjuje zahtev enega ali obeh navedenih meril. V tem poročilu je treba upoštevati „tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice“.

Ti dejavniki so nadalje pojasnjeni v členu 2(3) Uredbe (ES) št. 1467/97, ki določa tudi, da je treba ustrezno upoštevati „vse druge dejavnike, ki so po mnenju zadevne države članice pomembni za izčrpno oceno izpolnjevanja meril primanjkljaja in dolga ter jih je država članica predložila Svetu in Komisiji“.

V trenutnih razmerah so ključni dodatni dejavnik, ki ga je treba upoštevati v zvezi z letom 2020, gospodarski učinki pandemije COVID-19, ki zelo močno vplivajo na proračunsko stanje in pomenijo veliko negotovost glede prihodnjih obetov. Pandemija je povzročila tudi uporabo splošne odstopne klavzule.

3.1 Pandemija COVID-19

Pandemija COVID-19 je povzročila velik gospodarski šok, ki ima izrazito negativen vpliv po vsej Evropski uniji. Posledice za rast BDP bodo odvisne od trajanja pandemije in ukrepov, ki

so bili sprejeti s strani nacionalnih organov ter na evropski in svetovni ravni za upočasnitev njenega širjenja, zaščito proizvodnih zmogljivosti in podporo skupnemu povpraševanju. Države so že sprejele ali sprejemajo proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti zdravstvenih sistemov in zagotavljanje pomoči posameznikom in sektorjem, ki jih je kriza še posebej prizadela. Sprejeti so bili tudi znatni ukrepi likvidnostne podpore in druga jamstva. Ko bodo na voljo podrobnejše informacije, bi morali pristojni statistični organi preučiti, ali imajo navedeni ukrepi neposreden učinek na saldo sektorja država ali ne. Skupaj z upadom gospodarske aktivnosti bodo ti ukrepi prispevali k znatno višjim stanjem javnofinančnega primanjkljaja in dolga.

3.2 Srednjeročni gospodarski položaj

Realni BDP Latvije se je v letu 2019 povečal za 2,2 %, in sicer zaradi trdne zasebne potrošnje, vendar se naložbe in rast izvoza upočasnjujejo. V skladu s pomladansko napovedjo Komisije 2020 naj bi se realni BDP v letu 2020 zaradi izbruha COVID-19 in povezanih zaježitvenih ukrepov zmanjšal za 7 %. Zaradi zaprtih mej in zmanjšanja tujega povpraševanja naj bi bile najbolj prizadete naložbe in izvoz, potrošnja pa naj bi bila višja kot v drugih državah. Izrazit padec BDP je olajševalni dejavnik pri oceni, kako Latvija v letu 2020 izpolnjuje merilo glede primanjkljaja.

Makroekonomske projekcije so zelo negotove, saj bo vpliv pandemije COVID-19 odvisen od trajanja in resnosti omejitvenih ukrepov. Pandemija lahko postane resnejša in traja dlje, kot je bilo pričakovano, zato bi lahko bili potrebni strožji in dolgotrajnejši zaježitveni ukrepi. Za proizvodnjo in gradbeništvo ni omejitev na strani dobave. Ob ponovnem povečanju povpraševanja bi se lahko ta sektorja zato izkazala za odpornejša, kot je bilo pričakovano. Vendar okrevanje v Uniji ne bo nujno tako močno, kot je bilo napovedano, kar bi lahko upočasnilo okrevanje v Latviji.

3.3 Srednjeročni proračunski položaj

Glede na podatke o realizaciji in pomladansko napoved Komisije 2020 je strukturni primanjkljaj Latvije v višini 1,7 % BDP v letu 2019 ocenjen kot blizu srednjeročnemu proračunskemu cilju v višini -1,0 % BDP, pri čemer se upošteva dovoljeno odstopanje v povezavi z reformo zdravstva v višini 0,5 % BDP, kar kaže na skladnost z zahtevami Pakta za stabilnost in rast.

V skladu s programom stabilnosti naj bi se javnofinančni primanjkljaj v letu 2020 poslabšal na 9,4 %. Zaradi upada gospodarske aktivnosti naj bi se javnofinančni davčni in nedavčni prihodki znižali za približno 5 % BDP. Povečanje števila brezposelnih in večje povpraševanje po bolniškem dopustu in prejemkih socialne pomoči naj bi stala približno 1 % BDP. Poleg tega se ocenjuje, da se bo zaradi podpornih ukrepov za podjetja in gospodinjstva javnofinančni primanjkljaj v letu 2020 povečal za 3 % BDP. Ukrepi za odzivanje na krizo vključujejo možnost odloga plačila davkov za do tri leta, dohodkovno podporo za delavce, ki trenutno ne opravljajo svojega dela, in brezposelne ter likvidnostne ukrepe in ukrepe sektorske podpore. Večina spodbujevalnih ukrepov naj bi se končala leta 2021.

Na podlagi pomladanske napovedi Komisije naj bi primanjkljaj sektorja država v letu 2020 dosegel 7,3 % BDP. Pri tem se predpostavlja podoben učinek spodbujevalnih ukrepov kot v programu stabilnosti, vendar se napoveduje manjši padec zaposlenosti, pa tudi avtomatski

stabilizatorji na strani odhodkov naj bi bili leta 2020 nižji. Razlike v makroekonomskih in fiskalnih projekcijah kažejo na veliko negotovost v zvezi z njimi.

3.4 Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica

Latvijski organi so 15. maja 2020 poslali dopis, v katerem so navedli pomembne dejavnike v skladu s členom 2(3) Uredbe (ES) št. 1467/97. Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih tega poročila, že širše obravnava ključne dejavnike, ki so jih navedli nacionalni organi. Presežek javnofinančnega primanjkljaja nad referenčno vrednostjo iz Pogodbe je izključno posledica vpliva krize zaradi COVID-19.

4. ZAKLJUČEK

V skladu s programom stabilnosti naj bi se primanjkljaj sektorja država v Latviji v letu 2020 povečal na 9,4 % BDP, kar je nad referenčno vrednostjo iz Pogodbe, ki znaša 3 % BDP, in ni blizu nje. Načrtovano preseganje referenčne vrednosti se šteje za izjemno, vendar ne začasno.

V skladu s Pogodbo ter Paktom za stabilnost in rast so v tem poročilu obravnavani tudi pomembni dejavniki.

Ker je načrtovani primanjkljaj precej nad 3 % BDP, presežek ni začasen in ob upoštevanju vseh relevantnih dejavnikov analiza kaže, da merilo glede primanjkljaja, kot je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/1997, ni izpolnjeno.